

Covid-19 პანდემიის გავლენა უმუშევრობაზე საქართველოში: სტატისტიკური კვლევა

სიმონ გელაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი

მარიამ ოქრუაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
დოქტორანტი

სტატიაში განხილულია Covid-19 პანდემიის გავლენა უმუშევრობის დონესა და რეგიონულ განაწილებაზე საქართველოში. პანდემიამ ყველა ქვეყანაში და, მათ შორის, საქართველოში, მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინა შრომის ბაზარზე, რაც, პირველ რიგში, გამოიხატა სამუშაო ადგილების შემცირებით. გარდა ამისა, პანდემიის გამო დაწესებულმა შეზღუდვებმა განსაკუთრებული ზარალი მიაყენა თვითდასაქმებულებსაც, რომლებიც საქართველოში მეტად დიდი რაოდენობითაა წარმოდგენილი. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანაში გატარდა არაერთი ანტიპანდემიური ღონისძიება, მოსახლეობის ცხოვრების დონე მაინც მნიშვნელოვნად შემცირდა. იმისათვის, რომ მოხდეს კორონომიკის კომპლექსური შესწავლა, ამისათვის აუცილებელია გავიანგარიშოთ და გავანალიზოთ მისი გავლენის რაოდენობრივი და თვისებრივი მახასიათებლები უმუშევრობაზე. აღნიშნული მაჩვენებლების სტატისტიკური ანალიზი უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგან ის გარკვეულწილად საფუძველი იქნება, როგორც პანდემიის, ასევე პოსტპანდემიურ პერიოდში წარმოქმნილი პრობლემების შესაფასებლად და სათანადო პოლიტიკის გასატარებლად.

კვლევის შედეგად გამოვლენილია უმუშევრობის ტენდენციები საქართველოს ადმინისტრაციული რეგიონების მიხედვით, ასევე წარმოდგენილია რეგიონების დაჯგუფება უმუშევრობის საშუალოზე მაღალი და საშუალოზე დაბალი დონეების მიხედვით. ამის შემდეგ გაანგარიშებულია დიფერენცირებული და სპეციფიკური სტატისტიკური მაჩვენებლები, რაც საყურადღებო დასკვნების ფორმულირების საფუძველია.

საკვანძო სიტყვები: Covid-19 პანდემია, შინამეურნეობა, უმუშევრობის დონე, დაჯგუფება, ადმინისტრაციული რეგიონი.

კორონავირუსის პანდემიამ მნიშვნელოვანი უარყოფითი გავლენა მოახდინა დასაქმებისა და უმუშევრობის წონასწორობაზე საქართველოში, რის შედეგადაც კიდევ უფრო დამძიმდა ადამიანთა სოციალური პირობები. ძლიერ შეიცვალა მოსახლეობის ყოველდღიური ცხოვრება და გაუარესდა მისი ეკონომიკური მდგომარეობა. მსოფლიოში აქამდე ცნობილი ეკონომიკურ და სოციალურ კრიზისთან ბრძოლის გამოცდილება ნაკლებად რელევანტური აღმოჩნდა. „ნათელია, რომ COVID-19 პანდემია გლობალური პროცესია და, ამასთან, ისტორიის არმქონე მოვლენაა, რომელიც მრავალასპექტიანია და კომპლექსურ ანალიზს მოითხოვს. ჯერ კიდევ მაღალია გაურკვევლობის (განუსაზღვრელობის) ხარისხი როგორც კონკრეტულ ქვეყნებში, ისე მთლიანად მსოფლიოში“ [გელაშვილი, 2020, #10: 65].

ცხადია, რომ პანდემიამ უმნიშვნელოვანესი ზეგავლენა მოახდინა ცალკეული ინდივიდისა თუ მათი ოჯახების ფინანსურ მდგომარეობაზე, რაც ძირითადად გამოწვეულია შრომის ბაზრის ფუნქციონირების გაუარესებით. სამუშაო ადგილების შემცირება, ბუნებრივია, კრიზისის თანმხლები მოვლენაა. გარდა ამისა, პანდემიის გავრცელების საწყის ეტაპზე დაწესებულმა შეზღუდვებმა ზოგი სექტორი საერთოდ უფუნქციოდ დატოვა, რამაც განსაკუთრებით დააზარალა მომსახურების სფერო და, მათ შორის, ტურიზმი, რაც ქვეყნის ეკონომიკის მნიშვნელოვან ნაწილს შეადგენს.

კორონომიკის უფრო დეტალურად შესწავლის მიზნით მნიშვნელოვანია გავაანალიზოთ მისი გავლენის რაოდენობრივი და თვისებრივი მახასიათებლები საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროზე, განსაკუთრებით კი - დასაქმებასა და უმუშევრობაზე. მოცემული მაჩვენებლების კომპლექსური სტატისტიკური შესწავლა უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგან ის გარკვეულწილად საფუძველი იქნება როგორც პანდემიის, ასევე პოსტპანდემიის პერიოდში შექმნილი პრობლემების შესაფასებლად. აღნიშნული ხელს შეუწყობს ისეთი პოლიტიკის შემუშავებასა და გატარებას, რაც მინიმალურ დროში უზრუნველყოფს ეკონომიკის გაჯანსაღებას.

მსოფლიოში პირველად სამუშაო ძალის გამოკვლევა ჩატარდა 1973 წელს, რაც შეეხება სამუშაო პირობების პირველ გამოკვლევას ის ჩატარდა 1969 წელს, როდესაც მიჩიგანის უნივერსიტეტის მკვლევარებმა დაიწყეს დასაქმების ხარისხის გამოკვლევა.¹

უმუშევრობის სიღრმისეულად შესასწავლად ძირითადად გამოვიყენეთ 3 სპეციალური გამოკვლევის შედეგები და საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის სამუშაო ძალის გამოკვლევის მეთოდოლოგია, რაც დაფუძნებულია შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის რეკომენდაციებზე.² ამასთანავე, მეტად მნიშვნელოვანია საქსტატისა და გაეროს ბავშვთა ფონდის (UNICEF) ტექნიკური და ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელებული კვლევა „ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა“, რომელიც განხორციელდა პლანეტური კომპიუტერების გამოყენებით, კომპიუტერიზებული სატელეფონო ინტერვიუს (CATI) მეთოდით და ასევე ივ. ჯავახიშვილის სახ. თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის 2021 წლის სამეცნიერო საგრანტო პროექტი „COVID-19 პანდემიის გავლენა საქართველოს მოსახლეობის ცხოვრების სტანდარტზე“, რომელიც განხორციელდა ელექტრონულად. აღნიშნული კვლევების შედეგები მეტად მნიშვნელოვანია, რადგან ისინი იძლევიან სრულყოფილ ინფორმაციას პანდემიის პირობებში მოსახლეობის ცხოვრების დონის ცვლილებების შესახებ.

ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევის მიზანია სხვადასხვა სახის ინფორმაციის მიღება პანდემიის დროს ბავშვებისა და ოჯახების მდგომარეობის შესახებ. გამოკვლევა მიმდინარეობდა მრავალინდიკატორული კლასტერული გამოკვლევის შერჩევის საფუძველზე რამდენიმე ეტაპად. შერჩევის ზომა წარმოადგენს თითქმის 2 000 შინამეურნეობას, რომელიც გარკვეული მაჩვენებლების შედარების შესაძლებლობასაც იძლევა.³

რაც შეეხება თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის 2021 წლის საგრანტო პროექტს „COVID-19 პანდემიის გავლენა საქართველოს მოსახლეობის ცხოვრების სტანდარტზე“, მისი მიზანი იყო საქართველოს უმაღლესი სასწავლო დაწესებულებების სტუდენტთა შინამეურნეობების ცხოვრების დონის შესწავლა პანდემიის პერიოდში. გამოკვლევაში მონაწილეობა მიიღო სამივე საგანმანათლებლო საფეხურის (ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის) 1067 სტუდენტმა და იგივე რაოდენობის მათმა მშობლებმა. აღნიშნული საკითხის შესწავლა ძლიერ მნიშვნელოვანია, რადგან სწორედ სტუდენტებმა მომავალში უნდა

¹ Eurofound, International Labour Organization, 2019. Working conditions in a global perspective. Geneva, 1974.

² საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, სამუშაო ძალის გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/media/39910/სამუშაო-ძალის-გამოკვლევა.pdf>

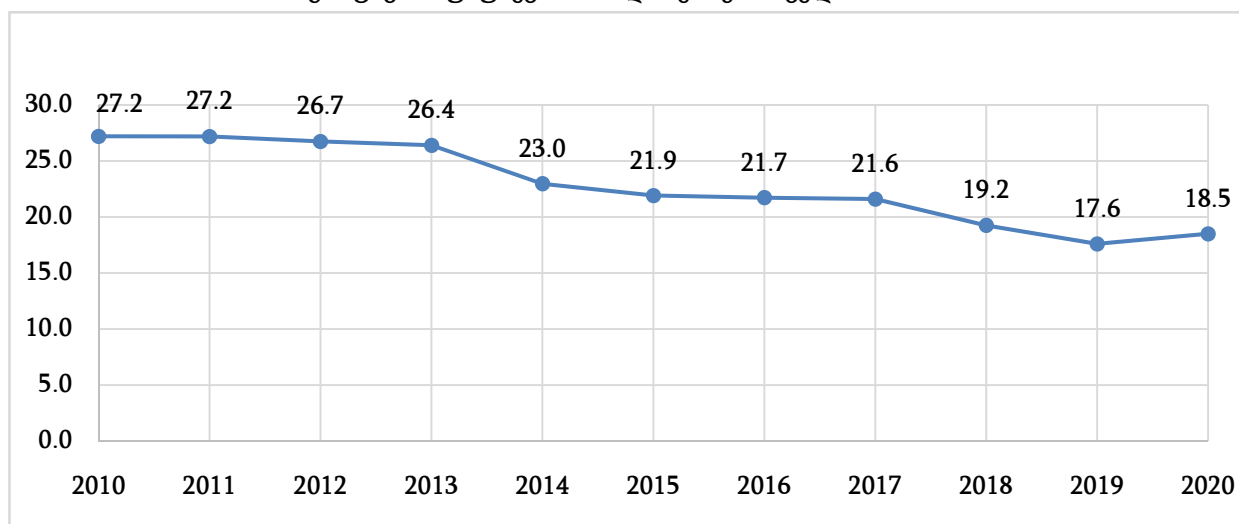
³ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/media/41925/ოჯახებისა-და-ბავშვების-კეთილდღეობაზე-COVID-19-გავლენა-%285-ტალღა%29.pdf>

უზრუნველყონ ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის შექმნა, რაც წარმატებული და განვითარებული ეკონომიკის საწინდარია [აბესაძე და სხვ., 2021].

კვლევის ძირითადი შედეგები

გასაგებია, რომ მსოფლიოს არცერთ ქვეყანაში სამუშაო ძალის მიწოდება და მოთხოვნა მუდმივ წონასწორობაში ვერ იქნება. პირიქით, ასეთი წონასწორობის მიღწევა იშვიათად ხდება. *ბაზარი მასში მონაწილე აგენტების შესაძლებლობათა თანასწორობას პრაქტიკულად ვერ უზრუნველყოფს, ანუ საბაზრო წონასწორობა ირღვევა [პაპავა, 2011: 54].* სწორედ სამუშაო ძალის მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის სხვაობა იძლევა ინფორმაციას უმუშევართა რაოდენობაზე. „ეკონომიკის ნორმალური ფუნქციონირება სულაც არ ნიშნავს უმუშევრობის აბსოლუტურ არარსებობას. ნებისმიერ შემთხვევაში ფრიცეიული და სტრუქტურული უმუშევრობა გარდაუვალია“ [გელაშვილი და სხვ., 2020]. საქსტატის ოფიციალური მონაცემებით, 2020 წელს, პრეპანდემიურ 2019 წელთან შედარებით, უმუშევრობის დონე გაზრდილია 17.6-დან 18.5 პროცენტამდე. უმუშევრობის დონის გრძელვადიანი, 11-წლიანი ტენდენცია წარმოდგენილია შემდეგ გრაფიკზე:

გრაფიკი 1: უმუშევრობის დონე საქართველოში, %

წყარო: საქსტატი

როგორც გრაფიკიდან ჩანს, უმუშევრობის დონე 2012-2019 წლებში კლებადი ტენდენციით ხასიათდება, თუმცა, პანდემიამ, რა თქმა უნდა, მასზე ძლიერი ზეგავლენა მოახდინა და 2020 წელს უმუშევრობის დონე გაიზარდა 0.9 პროცენტული პუნქტით. ამასთან, უმუშევრობის დონე ქალებზე უფრო მეტად კაცებში გაიზარდა და 20.2% შეადგინა, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 1.3 პროცენტული პუნქტით მეტია.

რაც შეეხება უმუშევრობის დონეს დასახლების ტიპის მიხედვით, 2020 წელს ქალაქ ადგილებში უმუშევრობის დონემ 20.3% შეადგინა, ხოლო სოფლად - 15.8%. აღსანიშნავია, რომ უმუშევრობის დონე სოფლის ტიპის დასახლებებში, 2019 წელთან შედარებით, შემცირებულია 0.9 პროცენტული პუნქტით, რაც ძირითადად გამოწვეულია იმით, რომ სოფლად მოსახლეობის დიდი ნაწილი მიეკუთვნება ეკონომიკურად არააქტიურ მოსახლეობას, რომელთა რიცხოვნობაც

პანდემიის პირობებში კიდევ უფრო მეტად გაიზარდა (ქალაქისგან განსხვავებით, სადაც მათი რიცხოვნობა პირიქით, შემცირდა).

2020 წლის ნოემბერ-დეკემბერში „ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევის“ ფარგლებში შეგროვებული მონაცემების საფუძველზე (გამოკვლევის პირველი ტალღის შედეგების თანახმად), გამოკითხული შინამეურნეობების 53.0% აფიქსირებს, რომ 2020 წლის მარტიდან მათი შინამეურნეობების საშუალო თვიური შემოსავლები შემცირდა. მათგან 22% აღნიშნავს, რომ შემოსავლები შეუმცირდათ 51-75%-ით, 15%-ის აზრით, შემცირებამ შეადგინა 76-99%, ხოლო 3.4% აფიქსირებს, რომ შემოსავლები საერთოდ აღარ აქვთ (ანუ შეუმცირდათ 100%-ით). აღსანიშნავია, რომ შემოსავლის შემცირების ძირითადად წყაროს წარმოადგენს სამსახურის დაკარგვა, რადგან გამოკითხული შინამეურნეობების თითქმის მესამედში (31.8%) ერთმა წევრმა მაინც დაკარგა სამსახური. აღნიშნული მაჩვენებელი ქალაქის ტიპის დასახლებასათვის 32.9%-ის ტოლია, ხოლო სოფლად - 30.2% შეადგინა.¹

შინამეურნეობების 31.9% შემოსავლის შემცირების მიზეზად ასახელებს მუშაობის ადგილის (კომპანია/ბიზნესი), სადაც მუშაობდა შინამეურნეობის წევრი, დახურვას. ქალაქის ტიპის დასახლებაში ეს მაჩვენებელი 38.2, სოფლად კი 24.0%-ია. გამოკითხულთა 23.2% აფიქსირებს, რომ კომპანიას/ბიზნესს შეუმცირდა მოთხოვნა, რომელშიც მუშაობდა შინამეურნეობის წევრი, ან ეკუთვნოდა შინამეურნეობის წევრს. ქალაქში ეს 21.4, ხოლო სოფლად - 25.4%-ია; ასევე, 15.8% აფიქსირებს, რომ შინამეურნეობის წევრს მოუწია საკუთარი კომპანიის/ბიზნესის დახურვა და ეს ქალაქის ტიპის დასახლებაში 16.4, ხოლო სოფლად 15.1%-ია; 7.0 პროცენტი აფიქსირებს, რომ შინამეურნეობის წევრს შეუმცირდა ხელფასი, მათგან ქალაქში - 8.4-ს, სოფლად - 5.3%-ს.²

რაც შეეხება 2021 წლის მაის-ივნისში შეგროვებულ მონაცემებს (გამოკვლევის მე-2 ტალღის შედეგების მიხედვით), მათ საფუძველზე დადგინდა, რომ 2020 წლის დეკემბრიდან განვლილ პერიოდში, გამოკითხული შინამეურნეობების 37.4%-ს შეუმცირდა საშუალო თვიური შემოსავალი, რაც ქალაქის ტიპის დასახლებაში - 38.2-ს, ხოლო სოფლის - 36.3%-ს შეადგენს. აღსანიშნავია, რომ შემოსავლის შემცირების ძირითადი მიზეზი, რა თქმა უნდა, სამსახურის დაკარგვაა. გამოკითხული შინამეურნეობების 13.9%-მა აღნიშნა, რომ მათი შინამეურნეობის მინიმუმ ერთმა წევრმა დაკარგა სამსახური და ქალაქის ტიპის დასახლებაში ეს მაჩვენებელი 16.3-ის, ხოლო სასოფლო ტიპის - 10.5%-ის ტოლია. გამოკითხული შინამეურნეობების 15.1%-ს შემოსავალი შეუმცირდა 51-75%-ით, 10.4-ს - 76-99%-ით, ხოლო 2%-ს საერთოდ გაუქრა შემოსავალი (ანუ შეუმცირდა 100%-ით).³

როგორც მეორე ტალღის კვლევამ აჩვენა, შემოსავლის შემცირების უმთავრეს მიზეზად შინამეურნეობების ნახევარზე მეტმა, ანუ 50.7%-მა დააფიქსირა კომპანიის/ბიზნესის მხრიდან მოთხოვნის შემცირება, რომელშიც მუშაობდა შინამეურნეობის წევრი, ან ეკუთვნოდა შინამეურნეობის წევრს. ქალაქის ტიპის დასახლებაში ეს 47.2, ხოლო სოფლის - 55.8%-ია; 17%-მა

¹ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/media/41925/ოჯახებისა-და-ბავშვების-კეთილდღეობაზე-COVID-19-გავლენა-%285-ტალღა%29.pdf>

² საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა. იხილეთ: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/705/ojakhებისა-და-bavshvebis-ketildgheobaze-covid-19-is-gavlenis-realur-droshi-gamokvlevis-shedegebi>

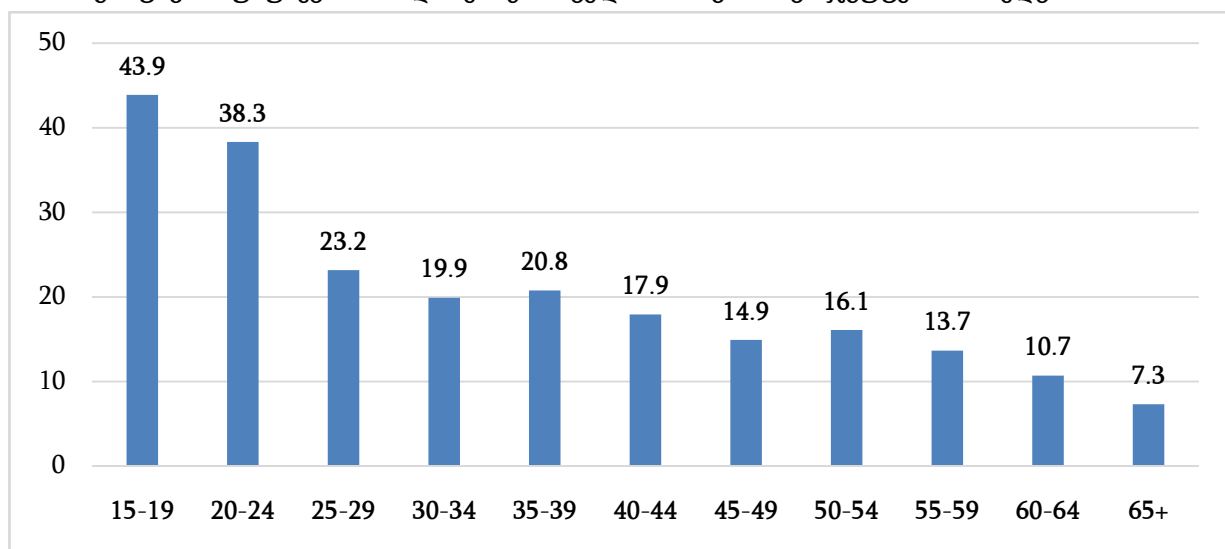
³ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/705/ojakhებისა-და-bavshvebis-ketildgheobaze-covid-19-is-gavlenis-realur-droshi-gamokvlevis-shedegebi>

დააფიქსირა კომპანიის /ბიზნესის დახურვას, სადაც მუშაობდა შინამეურნეობის წევრი, მათგან ქალაქში - 18.4, ხოლო სოფელში - 14.7%-ია; შინამეურნეობების 8.5 პროცენტში მის წევრს შეუმცირდა ხელფასი და ეს მაჩვენებელი ქალაქში 11.9-ს, ხოლო სოფელში 3.3%-ს შეადგენს; შინამეურნეობების 7.3 პროცენტში მის წევრს მოუწია საკუთარი კომპანიის/ბიზნესის დახურვა, მათგან ქალაქის ტიპის დასახლებაში 6.9-ს, ხოლო სოფლად - 7.7%-ს.¹

2021 წელს განხორციელებული ოსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის საგრანტო კვლევითი პროექტის შედეგებით, პანდემიამდე დასაქმებული იყო გამოკითხულ სტუდენტთა 27.5%, მათგან პანდემიის გამო 10.7%-მა დაკარგა სამსახური [აბესაძე და სხვ., 2021]. სტუდენტებს მიაჩნიათ, რომ მათი შინამეურნეობები საშუალო შემოსავლის მქონე (57%), ან დაბალშემოსავლიანია (43%). ყურადღებას იქცევს ის ფაქტი, რომ გამოკითხული სტუდენტებიდან არცერთმა არ აღნიშნა, რომ მათი შინამეურნეობა მაღალშემოსავლიანია [Mindorashvili et al, 2021]. აღნიშნული კვლევის მიხედვით, პანდემიის პირობებში შეინიშნება შინამეურნეობების ხარჯების მნიშვნელოვანი შემცირება განათლებაზე, რაც, რასაკვირველია, უარყოფითად აისახება მომავალი თაობების განათლების დონეზე [გელაშვილი და სხვ., 2021].

საინტერესო შედეგებს იძლევა ასევე უმუშევრობის დონის ანალიზი მოსახლეობის ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით. ქვემოთ მოტანილ გრაფიკზე წარმოდგენილია უმუშევრობის დონე 11 ასაკობრივი ჯგუფის მიხედვით:

გრაფიკი 2: უმუშევრობის დონე საქართველოში ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით, %

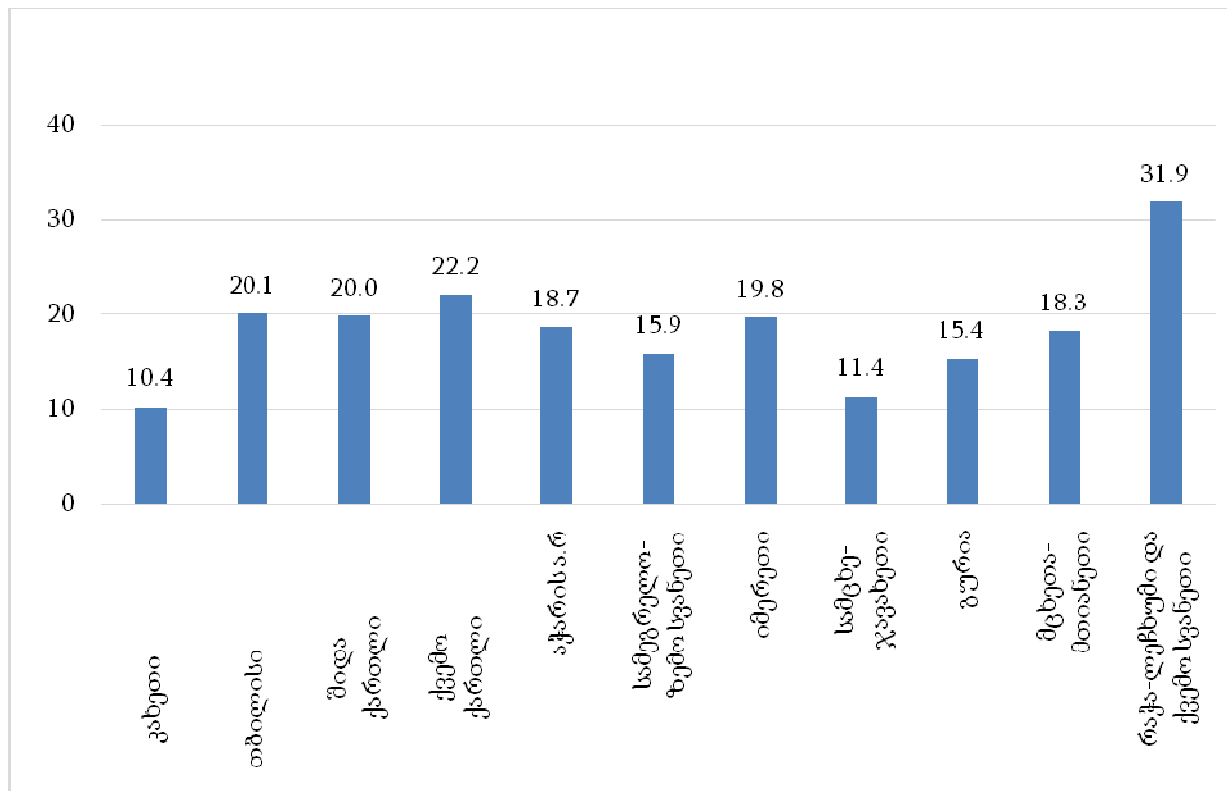
წყარო: საქსტატი

წარმოდგენილი გრაფიკიდან ნათლად ჩანს შემდეგი სახის ტენდენცია: პატარა ასაკობრივი ჯგუფებისათვის დამახასიათებელია უფრო მაღალი უმუშევრობის დონე, ხოლო ასაკის მატებასთან ერთად მოცემული მაჩვენებელი მცირდება, რაც განპირობებულია რამდენიმე ფაქტორით, კერძოდ: 1) 15-24 წლის ასაკის ახალგაზრდების დიდი ნაწილი დაკავებულია სწავლით და 2) მაღალი ასაკობრივი ჯგუფების წარმომადგენლების მნიშვნელოვანი ნაწილი აღარ აკმაყოფილებს უმუშევრობის კრიტერიუმებს და მიეკუთვნება სამუშაო ძალის გარეთ მყოფ მოსახლეობას.

¹ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/705/ojakhchibisa-da-bavshvebis-ketildgheobaze-covid-19-is-gavlenis-realur-droshi-gamokvlevis-shedegebi>

როგორც ჩვენ მიერ ჩატარებულმა ანალიზმა აჩვენა, კორონავირუსის პანდემიამ განსხვავებული ზომით იმოქმედა საქართველოს ადმინისტრაციულ რეგიონებზე. ზოგ რეგიონში მოსახლეობა უფრო მეტად დაზარალდა, ზოგში შედარებით ნაკლებად, რაც გამოწვეულია რეგიონში არსებული წამყვანი ეკონომიკური საქმიანობებით, არსებული ადგილობრივი პოტენციალითა და მისი გამოყენების შესაძლებლობებით.

გრაფიკი 3: უმუშევრობის დონე საქართველოს ადმინისტრაციული რეგიონების მიხედვით, %

წყარო: საქსტატი

2020 წელს უმუშევრობის დონე საქართველოში 18.5 პროცენტი დაფიქსირდა. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, პანდემიამ უმუშევრობაზე ადმინისტრაციულ რეგიონებში განსხვავებულად იმოქმედა. უმუშევრობის დონე 2020 წელს წინა, 2019 წელთან შედარებით, ყველაზე მეტად გაიზარდა თბილისში (16.3-დან 20.1%-მდე), ქვემო ქართლში (19.4-დან 22.2%-მდე) და აჭარის ა.რ.-ში (17.6-დან 18.7%-მდე); თუმცა, ზოგიერთ რეგიონში შეინიშნება უმუშევრობის დონის შემცირება და ეს ყველაზე მეტად კახეთში დაფიქსირდა (13.5-დან 10.4%-მდე). შემცირდა ასევე მცხეთა-მთიანეთში (21.1-დან 18.3%-მდე), რაჭა-ლეჩხუმსა და ქვემო სვანეთში (34.4%-დან 31.9%-მდე).¹

უმუშევრობის დონის მიხედვით ადმინისტრაციული რეგიონების დაჯგუფება მოხდა შემდეგნაირად:

პირველი ჯგუფი: რეგიონები უმუშევრობის დაახლოებით საშუალო დონით;

მეორე ჯგუფი: რეგიონები უმუშევრობის საშუალო დონეზე მაღალი დონით;

მესამე ჯგუფი: რეგიონები უმუშევრობის საშუალო დონეზე დაბალი დონით;

¹ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, დასაქმება და უმუშევრობა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/683/dasakmeba-umushviroba>

პირველ ჯგუფში შედიან რეგიონები უმუშევრობის დაახლოებით საშუალო დონით. ესენია: აჭარის ა. რ., სადაც უმუშევრობის დონე 18.7 პროცენტია, რაც საშუალო მაჩვენებელზე 0.2 პროცენტული პუნქტით მეტია. მას მოსდევს მცხეთა-მთიანეთი, სადაც უმუშევრობის დონე 18.3 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე 0.2 პროცენტული პუნქტით ნაკლებია.

მეორე ჯგუფს მიეკუთვნება რეგიონები უმუშევრობის საშუალო დონეზე მაღალი დონით. ესენია: რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი, სადაც უმუშევრობის დონე 31.9 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე მეტია 13.4 პროცენტული პუნქტით; ქვემო ქართლი, სადაც უმუშევრობის დონე 22.2 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე 3.7 პროცენტული პუნქტით მეტია; თბილისი, სადაც უმუშევრობის დონემ 20.1 პროცენტი შეადგინა და საშუალო მაჩვენებელზე მეტია 1.6 პროცენტული პუნქტით; შემდეგ მოდის შიდა ქართლი, სადაც უმუშევრობის დონე 20.0 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელს აღემატება 1.5 პროცენტული პუნქტით, ასევე იმერეთი, სადაც უმუშევრობის დონე 19.8 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე 1.3 პროცენტული პუნქტით მეტია.

მესამე ჯგუფში მოხვდნენ ის რეგიონები, რომლებშიც ამ მაჩვენებლით შედარებით უკეთესი მდგომარეობაა, ანუ უმუშევრობის საშუალოზე დაბალი დონეა. ესენია: კახეთი, სადაც უმუშევრობის დონე 10.4 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე 8.1 პროცენტული პუნქტით ნაკლებია; ასევე, სამცხე-ჯავახეთი, სადაც უმუშევრობის დონე 11.4 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე ნაკლებია 7.1 პროცენტული პუნქტით; შემდეგ მოდის გურია, სადაც უმუშევრობის დონე 15.4 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე ნაკლებია 3.1 პროცენტული პუნქტით და სამეგრელო-ზემო სვანეთი, სადაც უმუშევრობის დონე 15.9 პროცენტია და საშუალო მაჩვენებელზე 2.6 პროცენტული პუნქტით ნაკლებია.

დასკვნები და რეკომენდაციები

საქართველოში კორონავირუსის პანდემიამ ეკონომიკის ზოგი სექტორი ფაქტობრივად უმოქმედოთ დატოვა, რამაც მნიშვნელოვნად გააუარესა შრომის ბაზრის ფუნქციონირება. ამან კი ხელი შეუწყო უმუშევრობის ზრდას. აღნიშნული კიდევ უფრო მეტად გაამწვავა არსებულმა მკაცრმა შეზღუდვებმა და პერიოდულმა ჩაკეტვებმა როგორც მთლიანად ქვეყნის, ისე ლოკალური მასშტაბით.

2020 წელს უმუშევრობის დონე, 2019 წელთან შედარებით, გაზრდილია 0.9 პროცენტული პუნქტით. მნიშვნელოვან ინფორმაციას იძლევა საქართველოს ადმინისტრაციული რეგიონების კლასიფიკაცია უმუშევრობის დონის მაჩვენებლით. გასაგებია, რომ ამ ნიშნით, ყველაზე რთულ რეგიონებს მიეკუთვნება ის რეგიონები, სადაც უმუშევრობის საშუალოზე უფრო მაღალი დონეა. ესენია: რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი, ქვემო ქართლი, თბილისი, შიდა ქართლი და იმერეთი.

2020 წლის ნოემბერ-დეკემბერში „ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევის“ ფარგლებში შეგროვებული მონაცემების საფუძველზე დადგინდა, რომ შინამეურნეოების პროცენტული წილი, რომელთა ერთმა წევრმა მაინც დაკარგა სამსახური 2020 წლის მარტის შემდგომი პერიოდიდან, შეადგენს 31.8%-ს, მათ შორის ქალაქის ტიპის დასახლებაში - 32.9-ს, ხოლო სოფლის ტიპის დასახლებაში - 30.2%-ს. რაც შეეხება 2021 წლის მაისი-ივნისში შეგროვებულ მონაცემებს, მათ საფუძველზე დგინდება, რომ 2020 წლის დეკემბრიდან განვლილ 6 თვეში შინამეურნეოების 13.9%-ში ერთმა წევრმა მაინც დაკარგა სამსახური, მათ შორის ქალაქის ტიპის დასახლებაში - 16.3-მა, ხოლო სოფლის ტიპის

დასახლებაში - 10.5%-მა. მოცემული მაჩვენებლების მკვეთრი ცვლილება ძირითადად გამოწვეულია პანდემიის გამო პირველ ეტაპზე დაწესებული მკაცრი შეზღუდვებით.

იმისათვის, რომ ქვეყნის მაკროეკონომიკური სტაბილურობა შენარჩუნდეს და შრომის ბაზრის ფუნქციონირება გაუმჯობესდეს, რაც ქვეყნის ეკონომიკის გაჯანსაღებისათვის აუცილებელია, მიზანშეწონილია შემდეგი რეკომენდაციების გათვალისწინება:

- მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება და ქვეყანაში არსებული სხვადასხვა პოტენციალის მაქსიმალურად გამოყენება;
- კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოება და ექსპორტის ზრდის ხელშეწყობა;
- რეგიონების ეკონომიკური უთანასწორობის შემცირება და ადამიანისეული კაპიტალის რაციონალურად გამოყენება;
- მეცნიერებისა და განათლების ხელშეწყობა, განსაკუთრებით ახალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების დანერგვა;
- ქვეყანაში რეალური სექტორის, ანუ ისეთი დარგების განვითარება, რაც ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ აღმავლობას, რადგან საქართველოს ეკონომიკის დამოკიდებულებამ იმპორტზე, ასევე მომსახურების სფეროზე, ფაქტობრივად სავალალო შედეგებამდე მიგვიყვანა.

მოცემული რეკომენდაციები მნიშვნელოვნად შეამსუბუქებს პანდემიის შედეგად გამოწვეულ ეკონომიკურ დანაკარგებს და ხელს შეუწყობს მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებას.

ლიტერატურა:

1. აბესაძე ნ., მინდორაშვილი მ., ქუცურუა ქ. (2021). პანდემიის პერიოდში სტუდენტების დასაქმებისა და უმუშევრობის სტატისტიკური კვლევა. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, VI საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“, თბილისი.
2. აბესაძე რ. (2014). ეკონომიკური განვითარება და ეკონომიკური რეგრესი, თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი, თბილისი.
3. გელაშვილი ს. (2020). კორონასტატისტიკის მაჩვენებელთა სისტემის ფორმირების შესახებ. ჟურნ. „გლობალიზაცია და ბიზნესი“, #10.
4. გელაშვილი ს., მაკალათია ი., მიქელაძე გ. (2020). ცხოვრების დონის სტატისტიკა (ელ. ვერსია, თსუ-ს ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკ-ის ელექტრონული ბიბლიოთეკა).
5. გელაშვილი ს., ოქრუაშვილი მ., ფანცულაია ნ. (2021). COVID-19 პანდემიის პირობებში სტუდენტთა შინამეურნეობების ხარჯების ცვლილებების სტატისტიკური კვლევა. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, VI საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“, თბილისი.
6. პაპავა ვ. (2011). არატრადიციული ეკონომიკისი. პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა, თბილისი. ხელმისაწვდომია ბმულზე: https://www.researchgate.net/publication/3205-48098_aratraditsiuli_ekonomiksi
7. Mindorashvili M., Abesadze N., Gelashvili S. (2021). Program-methodological issues of the statistical study of the impact of COVID-19 on the standard of living of the population. Proceedings of the Paata Gugushvili Institute of Economics International Scientific Conference “Economic, Social, Ecological and Technological Challenges of the XXI Century”. Tbilisi.
8. Eurofound, International Labour Organization (2019). Working conditions in a global perspective. Geneva.

9. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა.
ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/media/41925/ოჯახებისა-და-ბავშვების-კეთილდღეობაზე-COVID-19-გავლენა-%285-ტალღა%29.pdf>
10. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, ოჯახებისა და ბავშვების კეთილდღეობაზე COVID-19-ის გავლენის რეალურ დროში გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/705/ojakhებისა-da-bavshvebis-ketildgheobaze-covid-19-is-gavlenis-realur-droshi-gamokvlevis-shedegebi>
11. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, სამუშაო ძალის გამოკვლევა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/media/39910/სამუშაო-ძალის-გამოკვლევა.pdf>
12. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, დასაქმება და უმუშევრობა. ხელმისაწვდომია ბმულზე: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/683/dasakmeba-umushevroba>

Impact of the Covid-19 Pandemic on Unemployment in Georgia: A Statistical Research

Simon Gelashvili

*Doctor of Economic Sciences, Professor
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Mariam Oqruashvili

*PhD Student
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

SUMMARY

The article discusses the impact of the Covid-19 pandemic on the unemployment rate and regional distribution in Georgia. The pandemic has had a significant negative impact on the labor market in all countries, including Georgia, which has been reflected primarily in job losses. In addition, the restrictions imposed due to the pandemic have caused particular damage to the self-employed, who are present in large numbers in Georgia. Although a number of anti-pandemic measures were taken in the country, the living standards of the population were still significantly reduced. In order to make a complex study of Coronomics, it is important to calculate and analyze the quantitative and qualitative characteristics of its impact on unemployment. Statistical analysis of these indicators is extremely important as it will be to some extent a basis for assessing both pandemic and post-pandemic problems and implementing appropriate policies.

As a result of the research, unemployment trends are revealed according to the administrative regions of Georgia, as well as the grouping of regions according to above-average and below-average unemployment levels. Differentiated and specific statistical indicators are then calculated, which is the basis for formulating cautious conclusions.

Keywords: Covid-19 pandemic, household, unemployment rate, grouping, administrative region.